

zorgd had, n. ze woorden elke zij zou op, dat deze teltig waren zoo warm iets minder aan, dat de motiveeren, en blij van k een gron- n: „overwe- aten tot den met welke d in corten- borgen die te lezen, candidaten”. den als wij bieden im- predikanten an, denzelf- ronden, mist r korres, on- ers daarvan erwerpen n, dat men e maakt tis- de belijdenis elke andere te hebben di wo di ge- schappelijke i en die ker pt der korres- herzien. dat er tus- ze een over- ansgemeene- e verzekeren. dan in onze enen. roepbaarheid die kerken edikanten ge nitenland is r verbeterd ader. komen, moe- stum worden it de Synode t colloquium eet examen meer gespro- end de ken- geering. schen te ge- nog aan te wij speciaal hoog. en of zij in- Assen inzake lat men d'en eruchte kent. n. en alle over- de kerk lijke n bevrijd, in- le zuiverheid eel goed. paar trappen t goed Gere- en gevonden. Een anderen is ook onbe- daud de No- beligheid ver- hooggevoelig- dan ook tal der Generale idu delijkheid. „enkele we- enkele man- b.v. een pre- mie in Ne- niet maanden

Wat moet hij dan doen?
Zich aanmelden bij de classis, waaronder hij tijdelijk ressorteert?
Maar waarschijnlijk zal hij geen vast domicilie kiezen en nu eens hier, dan eens daar logeeren en alzo zijn gunsten verdeelen.
In zoo'n geval, wat heelmaal niet ondenkbaar is, voorziet het besluit niet.
Mij dunkt dit scheepje moet nog eens op de Synodale helling.
En dan beslisse men niet eenzijdig, doch kenne er vooral onze buitenland- sche kerken in.
In deze behoort een accoord te wor- den getroffen.
Daaronder moet ook het colloquium doctum worden begrepen.
Men heeft verklaard, dat de kerken van Bentheim en Oost-Friesland liever niet zien, dat één van hun predikanten in Nederland worde beroepen, omdat zij toch reeds zulk een gebrek aan predi- kanten hebben.
Welnu, laat men dat stipuleeren.
Daartegen bestaat geen bezwaar.
Maar daaronder behoeft men nog niet andere buitenlandsche kerken te laten lijden, waar deze reden niet dwingt.
Men mag voor de buitenlandsche kerken niet die in Bentheim en Oost-Friesland als maatstaf stellen.
Een uniforme regeling in deze kan onze sym- pathie niet hebben.
Men specialiseere.
De verscheidenheid van het kerkelijke leven eischt dit.
Dus: dit moeten we, naar ik meen, nog eens over doen.
Het zou wellicht aanbeveling verdienen, wan- neer één der buitenlandsche kerken daartoe het initiatief nam en bij de Synode te Arnhem in 1930 op herzie- ning aandrong.

Evangelisatie in België.

Niet alleen de Evangelisatie in Brabant en Lim- burg had de zorg der Synode — zij drong aan op een jaarlijksche kollekte voor dit doel, terwijl het modernisme werd gemachtigd daarvoor een hartelijke aanbeveling te geven — maar ook de evangelisatie in België.
Daarover werd een besluit genomen, dat gelijk men het wel noemt, „op poeten staat”.
Deze zaak is nauwkeurig onder de oogen gezien en er is een regeling getroffen, die warme hulde verdient.
Dit werd tijd ook.
In België wordt op het oogenblik — vooral van Amerikaanschen kant — hard gewerkt.
Geen kosten worden ervoor gespaard.
De evangelisators beschikken over ruime beurzen.
Rome is blijkbaar onder den indruk ervan. Haar bladen beschouwen het „Protestantisme” niet lan- ger als een quantité négligeable, maar schrijven er lange artikelen tegen.
Deze evangelisatie is gelijk men vermoeden kan, allesbehalve Gereformeerd.
Mogen onze Gereformeerde Kerken dan achter- blijven?
Hebben zij in deze niet de oudste brieven en de oudste schuld?
Is het geen heerlijk doel om te trachten dit land, dat eens de bakermat was van het Neder- landsche Calvinisme, voor de Gereformeerde be- lijdenis te heroveren?
De oorlog heeft den harden bodem ook gees- telijk veelszins omgeploegd.
Akkers wachten op zaad.
Hier worde dan met geloofsvolharding en met geloovige offervaardigheid gewerkt.
De benoemde Deputaten zagen in den korten tijd na de Synodes reeds een kostelijk resultaat op hun bemoeiing.
Mede onder hun invloed toch behoort de ver- doeldheid, welke de Gereformeerde Kerk van Brus- sel verscheurde en welke ook veel beurzen hier in Nederland gesloten hield, tot het verleden.
Er is een verblijdende verzoening getroffen.
Deze kan slechts die kerk en voor haar ke bouw en voor haar evangelisatie ten goede komen.

Synode-stijl.

Oorspronkelijk was het ons plan hierover een breeder artikel te schrijven.
Tijd en plaatsruimte dringen echter tot beper- king.
We geven derhalve maar geen voorbeelden van besluiten, welke bij het eerste lezen allesbehalve begrijpelijk zijn.
Niet zoo gemakkelijk zal dit kunnen overwon- nen worden.
De stereotype vorm, waarin de konklaves wor- den ingekleed, maakt, dat er meestal te veel in één zin moet worden opgestapeld.
Hoe hierin verbetering is aan te brengen, be- handelen wij wellicht D.V. vóór de volgende Sy- node weleens.
Zij staat met verbetering in de werkwijze in nauw verband.

Ook deze Synode getuigde ervan, dat velen zich gaarne op overvoorzichtige wijze willen uitdrukken.
Hoeveel redevoeringen er begonnen met „het wil mij voorkomen”, kan ik niet zeggen. Ik heb het niet aangeteekend. In elk geval was het getal legio. Want niet alleen aan het begin, doch ook in het midden en aan het eind bediende men er zich van.

Dit herinnert aan de uitdrukking, welke wijlen Ds H. Hoekstra, die meermalen praeses Synodi was, gaarne gebruikte, naar ik mij vertellen liet, n.l. „ik schijn te denken”.

Stijlbloempjes plakken we maar niet.
Wel wijzen we nog even op een zegswijze, die cliché dreigt te worden. Reeds op de Synode van Utrecht, ook op die van Assen en laatst op die van Groningen, liet men Vader Hellenbroek op het podium verschijnen om het uit te spreken: „dit is meer een wenschen, dan een dadelijk gelooven”.
De Synode lacht er nog om.
Dat is een teken, dat dit woord haar nog niet verveelt.
Maar het is ook een teken om voortaan dit woord te vermijden, eer het haar verveelt.

Verbroken belofte.

Indertijd beloofde ik nog eens een beschouwing over de stad Groningen te geven.
Ik kan die belofte echter niet nakomen.
Want gedurende al de weken, welk ik er als praes-adviseur heb doorgebracht, heb ik er niet meer van gezien dan de eerste paar dagen.
Mijn wandelingen beperkten zich van de ver- gaderplaatsen der Synode tot mijn hotel of naar het station.
Noch de nieuwe wijken noch de echt oude buurt- jes kon ik bezoeken.
En van een uitstapje in de omgeving was in het geheel geen sprake.
Een Synode is wel het tegendeel van een kon- ferentie, waar men aan feestmaaltijden deelneemt en excursies maakt en in het voorbijgaan ook eens vergadert.
Assen hield ons, mede door de beknoptheid dier plaats, minder aan den band dan Groningen.
Gelukkige buitenlanders, die tenminste nog de Universiteitsgebouwen hebben bezichtigd!
Maar dit mag ik wel bekennen: ik heb altijd veel respect gehad voor de Groningers.
Dit respect is door de Synode nog verhoogd.
Vooral geldt dit de Gereformeerde Groningers. Zij hebben de Synode met groote waardigheid ontvangen.
Zij betoonden zich gastvrij, courant en gul.
Het ligt dan ook niet aan hen, dat velen huis- waarts togen met de zucht der verlichting: nu is er tenminste binnen de drie jaar geen Synode in het zicht!

Geen onrecht.

Nadat wij het portret van Ds Velders naar de drukkerij hadden verzonden, ontvingen wij van hem een ingezonden stuk.
De vorige week kon dit niet worden geplaatst.
En ook nu heeft het volgens ons geen zin het op te nemen.
Ds Velders richt zich tegen ons, doch hierin handelt hij minder juist.
Wij deden hem geenerlei onrecht.
Hoewel wij een subjectieven indruk gaven, had- den wij toch een objectieven grond daarvoor.
De verantwoordelijkheid van de woorden, waar- in wij onzen indruk uitdrukten, komt geheel voor onze rekening.
Maar wij moeten er nu toch even op wijzen, dat wij niet anders deden dan een momentopname geven van wat de Synode in een tijdopname vast- gelegd had.
De Synode toch sprak volgens het officiële persverslag zich aldus uit:
„b. in samenwerking met de kerk van Amster- dam de vereischte maatregelen te nemen voor de vervulling der vacature en de nadere toerusting van een missionaire Dienaar des Woords, waar- bij aan hen in overweging wordt gegeven, te zoeken naar dastanige regeling met den te beroepen Dienaar des Woords, waardoor een teleur- stelling als die in het verleden onder- vonden, wordt voorkomen, of althans in haar geldelijke gevolgen wordt teruggebracht tot zoo klein mogelijke schade”.
De spatiëring is van ons.
Hier staat zakelijk precies hetzelfde als wat wij schreven.
Alleen noemden wij nog den naam van Ds Velders in dit verband.
Maar daarmee verriedden we geen geheim.
Heel Gereformeerd kerkelijk Nederland we t wie in de bovenaangehaalde uitspraak der Synode is bedoeld.
Voelt Ds Velders zich verongelikt, dan schrijve hij ingezonden stukken, noch brochures, maar wende zich tot de komende Generale Synode.
Dan bewandelt hij tenminste den ordelijken, ker- kelijken weg.
In trouwe zonden wij hem echter willen raden deze zaak te laten rusten.
Dan is zij het spoedigst vergeten.
Dit is meer in zijn belang dan in dat der kerken.

Volgende artikelen.

Vóór het einde van dit jaar wilden wij met onze Synode-indrukken klaar komen.
Vandaar dat ditmaal bijna geheel deze rubriek daaraan is gewijd.
Op desbetreffende vragen echter antwoorden wij gaarne, dat in de eerstkomende nummers onze bezwaren tegen prof. Visschers Paradijsprobleem de hoofdschotel in deze rubriek zullen uitmaken.
Daarna komen de artikelen „Reformatie in de prediking” aan de beurt.

HEPP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

De betrouwbaarheid van den tekst des Bùbels.

Br. A. v. d. W. te T. vraagt me, of het waar is, wat men hem voor de voeten wierp, dat de tekst de Heilige Schrift in den loop der eeuwen zoo bedorven is, dat hij eigenlijk niet het minste vertrouwen verdient.

Om onzen lezer een ten volle overtuigend en bevredigend antwoord te geven, zou ik een heele verhandeling moeten schrijven!

Dat gaat hier evenwel niet.
Ik moet volstaan met de verzekering, dat, al zijn er inderdaad in de eeuwen vóór de uitvinding van de boekdrukkunst, bij het overschrijven van de handschriften der heilige boeken, wel eens fouten ingeslopen, onze God, in zorg voor Zijn Woord en in liefde tot onze zielen, ons een zoo groot aantal afschriften in handen deed komen, dat het doorgaans niet moeilijk is, overal waar een vergissing insloep, door vergelijking van de handschri- ften, den juiste tekst vast te stellen. En voorzoo- ver er hier of daar nog eenige onzekerheid omtrent de juiste lezing mocht overblijven, staat of valt daarmee geen enkele geloofswaarheid.

Als vrager over deze dingen iets meer wenscht te weten, verwijs ik hem naar het moete werkje van Ds C. Lindeboom „De kleine Bijbelgids” en naar een der werkjes van Dr Troelsma van 's Hage, waarvan ik me den titel op 't oogenblik niet pre- cies herinner, maar waaraan elke boekhandelaar hem helpen kan.

Correspondentie M. v. G. te St. Het woord „onwaarachtig” was door mij niet bedoeld in den subjectieven zin van „onoprecht”, maar in den objectieven van „onwaar”, „onjuist”. Overigens — ach, laat ons niet kibbelen over personen. We zijn doorgaans in niets zoo subjectief, zoo onvertrouw- baar, zoo willekeurig, helaas, als in onze waar- deering van personen.

Houden we ons bij de zaken. En laten we ook die trachten te zien en te beoordeelen niet in 't licht van de personen, maar van onze belijdenis en het Woord Gods.

V.

F.

LITERAATUUR EN KUNST.

Een middeleeuwsche Nieuwjaarszang.

Naast den Kerstzang van zuster Bertke, dien we in het vorige artikel weergaven, plaatsen we thans bij de jaarswsseling een Nieuwjaarslied, ontleend aan hetzelfde „boekken”, dat het werk van deze devote kunstenaar bevat.

Dit Nieuwjaarslied is niet als het andere een leys; het daarbij behoorende refrain ontbreekt en ook is de inhoud van een ander karakter, dan dat der geestelijke volkszangen. Veel meer is deze zang een proeve van de „geestelijke minnepoëzie”, die we in het voorafgaande artikel noemden. Im- mers, duidelijk spreekt hier de liefde tot den gees- telijken bruidegom, Jezus, die voor deze poëzie typeerend is. De harteslag van het lied is het verlangen naar de blijvende vereeniging met den „outvercoren”, naar het „geestelijk huwelijk”, waar- van de mystiek der middeleeuwen vol is en dat we bepaaldelijk in het werk van zuster Bertke tel- kens weer aantreffen. In een der proza-stukken van het „boekken” lezen we deze klacht: „Wan- neer sel ic comen daer ic u sonder ophouden mach loven met dat glorios geselschap der saliger. Wanneer sel ic comen ende ewelic blijven? Wan- neer sel ic van alle dese onsalicheden daer ic mede gebonden bin onthonden werden ende vol- comelick verlost werden? och, ick sucht uten bin- nens en mijns herten en roep met inwendigen druc, hier beneden wesende verworpen van u godlike aensicht: „recht mi op, minlike heere, wilt mi niet versmaden om mijn grote onwaerdicheit, siet aen mijn ellende, mijn screyende roepen!”

Als vanzelf wordt zulk een uitstorting van het gemoed tot poëzie en die vinden we dan in den hi ronder v o g n d n nieuwjaars z ng, welks kunst- waarde ongetwijfeld hooger is dan die van de in inhoud en vorm naieve leys:

Iesus den ¹⁾ ic verkoren heb
Boven al dat ye gewert ²⁾
Sijn hert heeft hy my opgedaen;
Dat heb ik lange begoert
Sijn min is soet ende overelaer
Hi heeft mi ewich heil gebracht
Dat neme ic vriendelic waar.

¹⁾ dien.

²⁾ ooit tot stand kwam.